

Koordinaatti

Materiaalit ja palvelut työn tueksi

Ota haltuun nämä neljä vinkkiä!

- Etsi tietoa ja tutki
- Puhu rohkeasti ja kohtaa
- Vahvista nuorten turvataitoja
- Ole esimerkkinä

Materiaalivinkit

Materiaalivinkit nuorten parissa toimiville koottu yhteen:

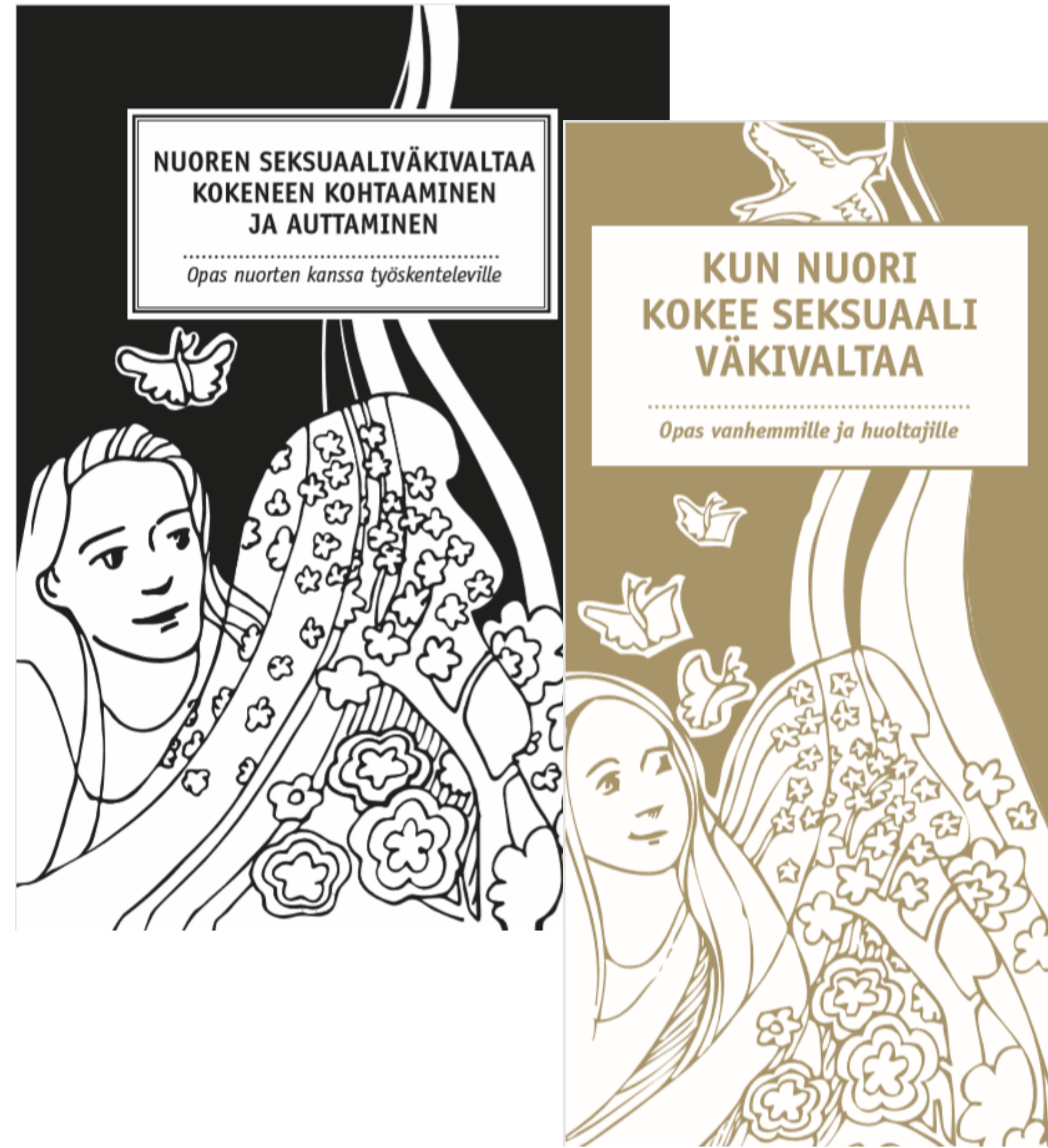
www.koordinaatti.fi/grooming/materiaalivinkit

Oppaat, selvitykset & materiaalit ammattilaisille

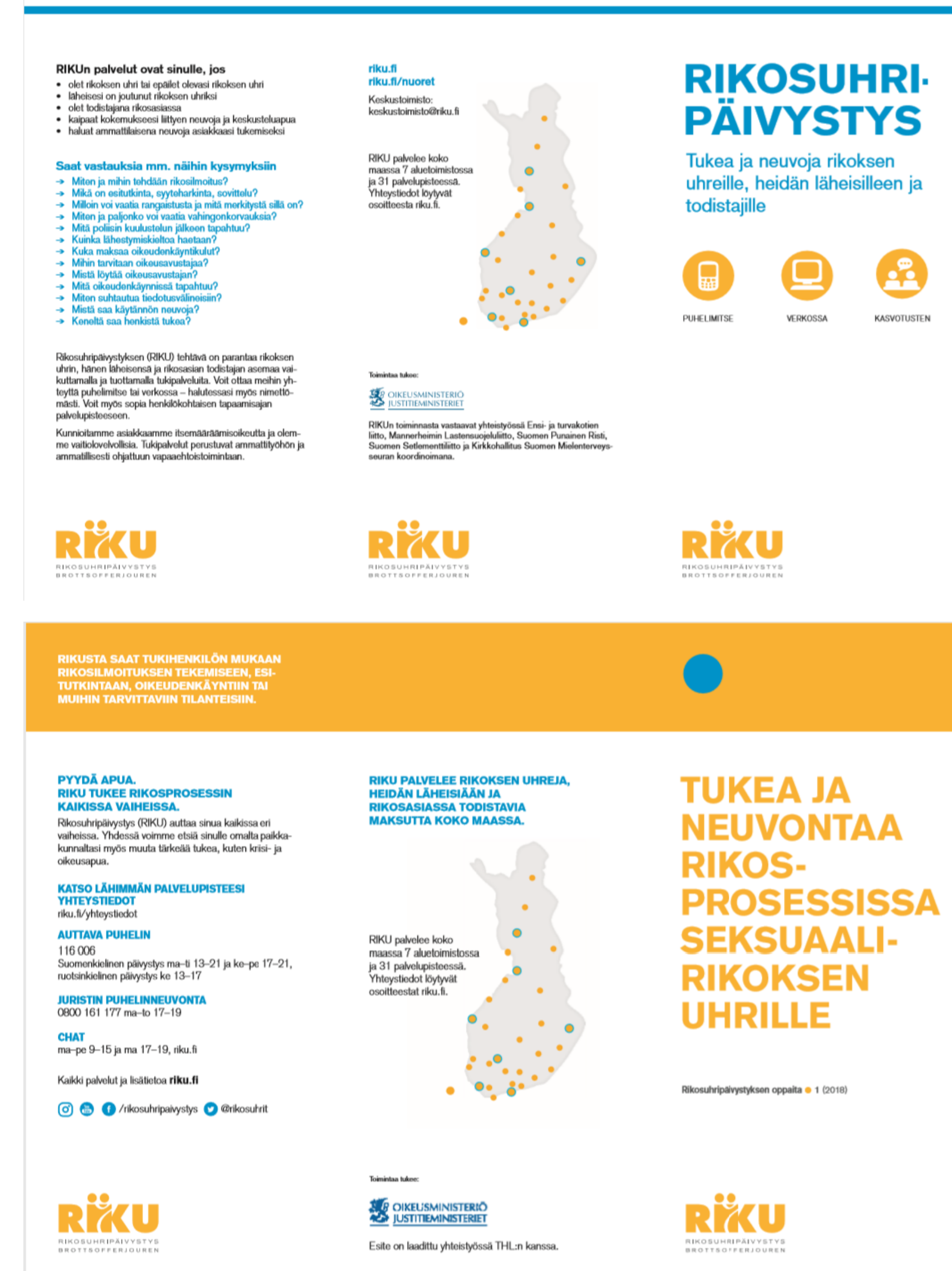
[Lataa opas nuorten kanssa työskenteleville: Nuoren seksuaaliväkivaltaa kokeneen kohtaaminen ja auttaminen](#)

[Lataa opas vanhemmille ja huoltajille: Kun nuori kokee seksuaaliväkivaltaa](#)

Tutustu Rikosuhripäivystyksen materiaaleihin ammattilaisille

Menetelmiä rikosasioiden puheeksiottoon -materiaalipakettien tavoitteena on lisätä nuorten tietoisuutta rikosasioissa sekä auttaa heitä tunnistamaan rikokset ja niihin liittyvät ilmiöt.

RIKUSUHRIPÄIVYSTYS
Tukea ja neuvoja rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja todistajille

RIKUN palvelut ovat sinulle, jos

- olet rikoksen uhrin tai epäilet olevasi rikoksen uhrin
- läheisesi on joutunut rikoksen uhriksi
- olet todistajana rikosasiassa
- kaipaat kokemuksesi liittyen neuvoja ja keskustelutapaa
- haluat ammatillisena neuvoja asiakkaasi tukemiseksi

Saat vastauksia mm. näihin kysymyksiin

- Miten ja mihin tehdään rikosilmoitus?
- Mikä on esitutkinta, syyteharkinta, sovittelevuus?
- Milloin voi vaatia rangaistusta ja mitä merkitystä sillä on?
- Miten ja paljonko voi vaatia vahingonkorvauksia?
- Mitä poliisin kuulustelun jälkeen tapahtuu?
- Kuinka lähestymiskäytäntöä haetaan?
- Kuka maksaa oikeudenkäyntikulut?
- Mihin tarvitaan oikeusavustajaa?
- Mistä löyää oikeusavustajan?
- Mitä oikeudenkäynnissä tapahtuu?
- Miten suhtautua tiedotusvälineisiin?
- Mistä saa käytännön neuvoja?
- Keneltä saa henkistä tukea?

Rikosuhripäivystyksen (RIKU) tehtävä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa vaikuttamalla ja tuottamalla tukipalveluita. Voit ottaa meihin yhteyttä puhelimitse tai verkossa – halutessasi myös nimettömästi. Voit myös sopia henkilökohtaisen tapaamisajan palvelupisteeseen.

Kurssiohjelmaa asiakkaamme itsenäistyäkseen ja olemme vaihtokelpoisia. Tukipalvelut perustuvat ammattiyhdyshenkilöiden ja ammattilaisien ohjattuun vapaaehtoisuuteen.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTOFFERJOUREN

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTOFFERJOUREN

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTOFFERJOUREN

RIKUSTA SAAT TUKIHENKILÖN MUKAAN RIKOSILMOITUKSEN TEKEMISEEN, ESI-TUTKINTAAN, OIKEUDENKÄYNTIIN TAI MUIHIN TARVITTAVIIN TILANTEISIIN.

PYYDÄ APUA. RIKU TUKEE RIKOSPROSESSIN KAIKISSA VAIHEISSA.
Rikosuhripäivystys (RIKU) auttaa sinua kaikissa eri vaiheissa. Yhdessä voimme etsiä sinulle omalla paikkakunnallasi myös muita tärkeitä tukia, kuten kriisi- ja oikeusapua.

KATSO LÄHIMMÄN PALVELUPISTEESI YHTEYSTIEDOT
riku.fi/yhteystiedot

AUTTAVA PUHELIN
116 006
Suomenkielinen päivystys ma–ti 13–21 ja ke–pe 17–21, ruotsinkielinen päivystys ke 13–17

JURISTIN PUHELINNEUVONTA
0800 161 177 ma–to 17–19

CHAT
ma–pe 9–15 ja ma 17–19, riku.fi

Kaikki palvelut ja lisätieto **riku.fi**

 /rikosuhripaivystys @rikosuhrifit

RIKU PALVELEE RIKOKSEN UHREJA, HEIDÄN LÄHEISIÄÄN JA RIKOSASIASSA TODISTAVIA MAKSUTTA KOKO MAASSA.

RIKU palvelee koko maassa 7 aluetoimistossa ja 31 palvelupisteessä. Yhteystiedot löytyvät osoitteesta riku.fi.

TUKEA JA NEUVONTAA RIKOSPROSESSISSA SEKSUAALIRIKOKSEN UHRILLE

Rikosuhripäivystyksen oppaalla • 1 (2018)

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTOFFERJOUREN

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTOFFERJOUREN

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTOFFERJOUREN

Esite on laadittu yhteistyössä THL:n kanssa.

Lataa Ei seksuaaliselle kaltoinkohtelulle –opas

Helsingin kaupungin ja Nuorten Exitin yhdessä toteuttama opas on tarkoitettu helsinkiläisille nuorisotyöntekijöille seksuaalisen kaltoinkohtelun ehkäisemiseksi, sekä kaltoinkohtelua kokeneiden nuorten auttamiseksi ja ohjaamiseksi oikean tuen piiriin. Oppaasta löytyy apua mm. siihen, miten käsitellä teemaa nuorten kanssa ennaltaehkäisevästi.

Tutustu Nuorten Exitin materiaalipankkiin

Erilaisia materiaaleja ja vinkkejä ottaa puheeksi seksuaalisen kaltoinkohtelun teema nuorten kanssa. Sivulta löytyy mm. ohjelmarunko teemailtaan, lautapeli ja ohjeita nuorille suunnattujen videoiden purkuun.

Testaa tietosi seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta EHYT ry:n ja Nuorten Exitin toteuttamassa [visassa](#).

#HUPSISTA, KUINKA SE SATTUIKAAN!

Toisinaan käy niin, että homottelua, ahdistelua, koskettelua tai muuta seksuaalista kaltoinkohtelua kohdanneen kokemus ohitetaan ja hänelle sanotaan jotain sellaista, mikä satuttaa ja syyllistää enemmän kuin lohduttaa ja tukee. Keräsimme sinulle bingoakupongin ja toivomme, että ripustat sen jollekin näkyvälle paikalle itsesi ja muiden tutkailtavaksi!

Käytä bingoa näin: Rastita möläytykset joihin olet kohdannut, pohdi voisitko itse käyttää parempia tapoja? Jaa bingoa ja haasta muut aikuiset pohtimaan, kuinka seksuaalisen kaltoinkohtelun kokemuksia vähätellään ja miten nuoren kertoessa hänelle tulisi vastata. Löydät bingoapuvuorokortista ja somejakoa varten osoitteesta <http://bit.ly/hupsistabingo>. Sosiaalisessa mediassa käytämme tunnusta #hupsistabingo #nuortenexit

<p>“Se on heidän tapansa osoittaa, että he pitävät sinusta.”</p> <p>PAREMPI: Jokaisella on oikeus päättää omat rajansa ja pitää niistä kiinni.</p>	<p>“Se taitaa tykätä susta.”</p> <p>PAREMPI: Kenelläkään ei oikeuta kohdella sinua noin. Haluaisitko, että puhun heille?</p>	<p>“Ne ovat vaan kateellisia.”</p> <p>PAREMPI: Toi ei ole OK. Mitä voidaan tehdä asialle yhdessä?</p>	<p>“Ei se varmaan mitään pahaa tarkoittanut.”</p> <p>PAREMPI: Olipas tökeröä, ei noin voi toimia.</p>
<p>“Mitäs menit leikkimään poikien kanssa.”</p> <p>PAREMPI: Tuollainen käytös ei ole hyväksyttävää. Sä et ole tehnyt mitään väärää.</p>	<p>“Sillä on vaan itellä paha olla, yritä ymmärtää.”</p> <p>PAREMPI: Ymmärrän, että susta tuntuu pahalta. Sillä ei ole mitään oikeutta käyttäytyä noin.</p>	<p>“Älä ole tuommoinen tosikko!”</p> <p>PAREMPI: No huh, kyllä tousta saa loukkaantua!</p>	<p>“Sä varmaan annoit sen ymmärtää.”</p> <p>PAREMPI: Sä et ole tehnyt mitään väärää.</p>
<p>“Se mikä ei tapa, se vahvistaa!”</p> <p>PAREMPI: Olit tosi rohkea, että kerroit mulle. Kiitos.</p>	<p>“Etkö sä nyt huumoria ymmärrä.”</p> <p>PAREMPI: Toi on todella inhottavaa. Ymmärrän, että tuntuu epämiellyttävältä.</p>	<p>“Kukaan ei tykkää kantelijasta.”</p> <p>PAREMPI: Hyvä, että tulit puhumaan asiasta. Tällainen otetaan vakavasti.</p>	<p>“Et vaan kiinnitä siihen huomiota niin se loppuu.”</p> <p>PAREMPI: Hienoa kun kerroit. Tälle laitetaan nyt stoppi!</p>
<p>“Anna vaan mennä toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos.”</p> <p>PAREMPI: Onpa inhottavaa. Ymmärrän, että tilanne ahdistaa.</p>	<p>“Sä varmaan ymmärsit sen väärin.”</p> <p>PAREMPI: Selvitetään asia. Kenelläkään ei ole oikeutta kohdella sinua noin.</p>	<p>“Ei se mihinkään loppu valittamalla.”</p> <p>PAREMPI: Kiitos kun kerroit. Lupaen, että asiaan puututaan.</p>	<p>“Hei, se oli vitsi / sarkasmia / ironiaa.”</p> <p>PAREMPI: Tota ei voi laittaa vitsailun piikkiin, sehän oli ilmeisvää häirintää!</p>

JOKAISELLA ON OIKEUS OLLA RAUHASSA!

Mietityttääkö jokin seurusteluun, seksuaaliseen kaltoinkohteluun tai seksin vaihtamiseen liittyvä tilanne? Saat tukea kotisivulla olevasta chatissa nimettömästi ja luottamuksellisesti keskiviikkoisin kello 18-20. Löydät meidät somesta nimellä @nuortenexit

Lataa Kehoni on minun -opas

Pelastakaa Lapset ry:n oppaassa ammattilaisille, huoltajille ja kasvattajille on tietoa ja tukea lapseen kohdistuvan seksuaalisen häirinnän, houkuttelun ja seksuaaliväkivallan käsittelemiseen lapsen kanssa. Opas on suunniteltu käytettäväksi Ylen tuottaman [Kehoni on minun -animaatiosarjan](#) rinnalla.

Lataa Lapset ja nuoret kokevat seksuaalista häirintää ja siihen liittyvää kiusaamista digitaalisessa mediassa -selvitys

Pelastakaa Lapset ry:n tekemässä selvityksessä kartoitetaan lasten ja nuorten kokemaa seksuaalista häirintää ja siihen liittyvää kiusaamista digitaalisessa mediassa.

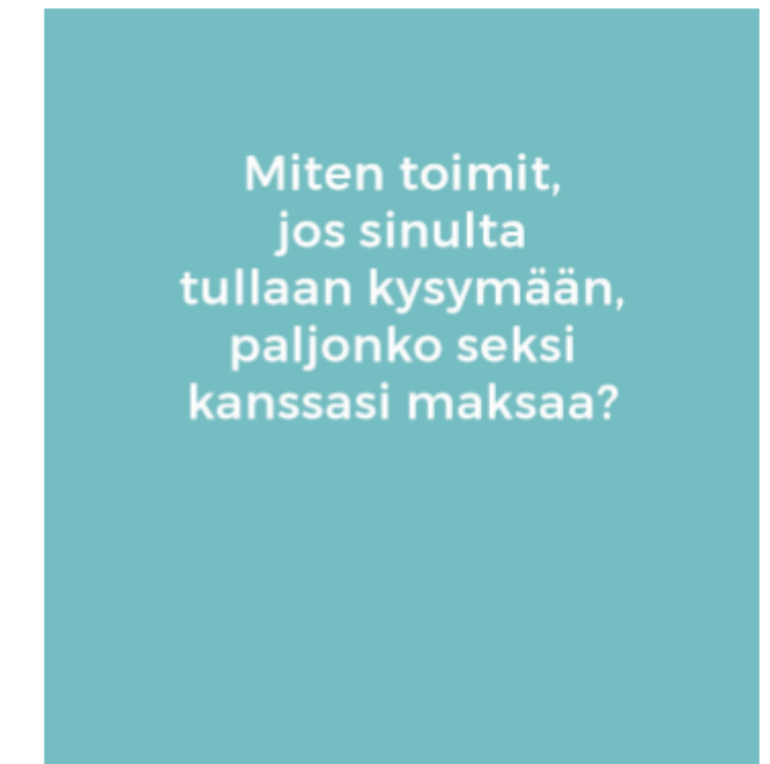
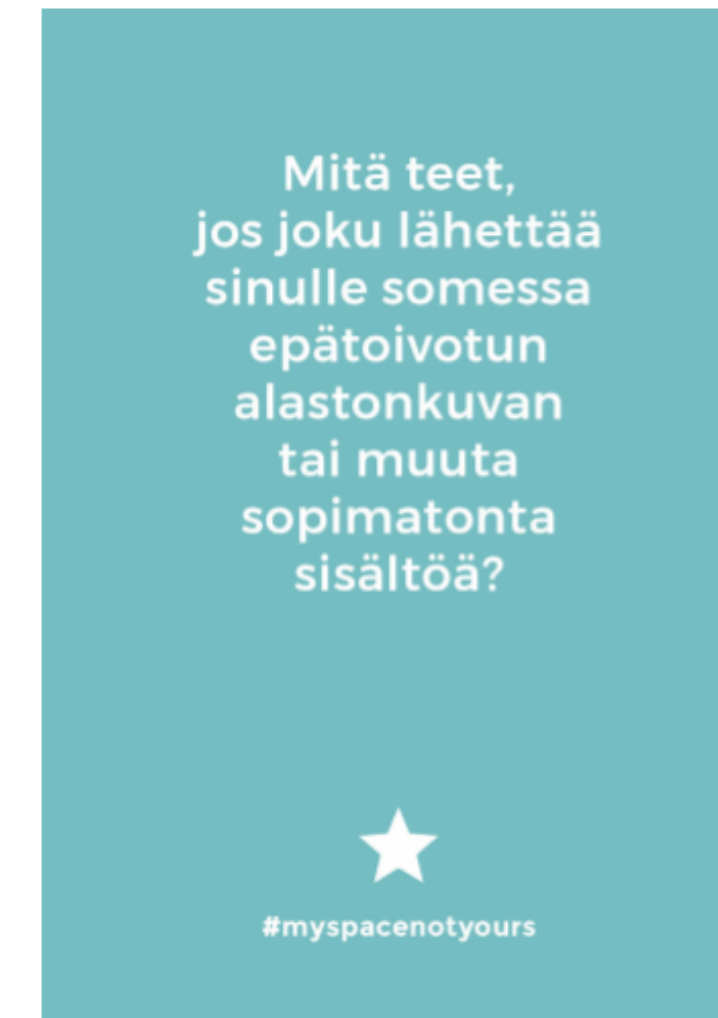
**LASTEN JA NUORTEN KOKEMA
SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ JA
SIIHEN LIITTYVÄ KIUSAAMINEN
DIGITAALISESSA MEDIASSA**

"Sain alastonkuvan, vaikka en sitä kysynyt enkä halunnut. Estin ihmisen sosiaalisessa mediassa ja olin aika hämilläni."

 Pelastakaa Lapset

Tutustu My Space, Not Yours –hankkeen materiaaleihin

Hankkeessa on kehitetty muita materiaaleja, kuten kortit, tukisanasto, juliste, videoita.

MITÄ ON SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ?

FYYSINEN HÄIRINTÄ

- taputtelu
- siittely
- pakottaminen seksuaaliseen tekoon
- raiskaus tai sen yritys
- epäsopiva halaaminen
- pakottaminen intiimien alueiden kosketteluun

LOUKKAAVAT ILMEET JA ELEET

- itsensä paljastelu
- kaksimielliset eleet ja äännähdykset
- käsimerkit
- kiusallinen tuijottaminen
- silmäniskut
- ilmeilyt
- salakatselu

NETTI-HÄIRINTÄ

- hokuttelu
- kuvamateriaalin levittäminen
- seksuaalissävytteisten kuvien lähettely, pyytäminen ja vaatiminen
- ehdottelut ja vihjailut
- yksityisyyttä koskevat kirjoittelut, kysymykset

SANALLINEN HÄIRINTÄ

- vihjailu
- ehdottelu
- varaltoa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset
- rahan, tavarain tai päihteiden tarjoaminen vastineeksi seksistä
- kaksimielliset viisit
- seksuaaliset kommentit, ehdottelut ja vaatimukset

HYVÄ TIETÄÄ:

- Seksuaalinen häirintä ei ole koskaan sinun vikasi.
- Uskalla kertoa aikuiselle.
- Sinulla on oikeus tehdä rikosilmoitus tapahtuneesta.
- Ei tarkoittas aina EI, sinulla on oikeus kieltäytyä.
- Älä hyväksy huonoa kohtelua keneltäkään.
- Älä jää yksin, koskaan ei ole liian myöhäistä hakea apua.

Katso lisätietoja: violary.fi/myspace

Ei tarkoittaa aina EI.

SINULLA ON OIKEUS tehdä tapahtuneesta rikosilmoitus.

ÄLÄ JÄÄ YKSIN.

Katso lisätietoja: violary.fi/myspace

Tutustu My space, not yours -menetelmäoppaaseen

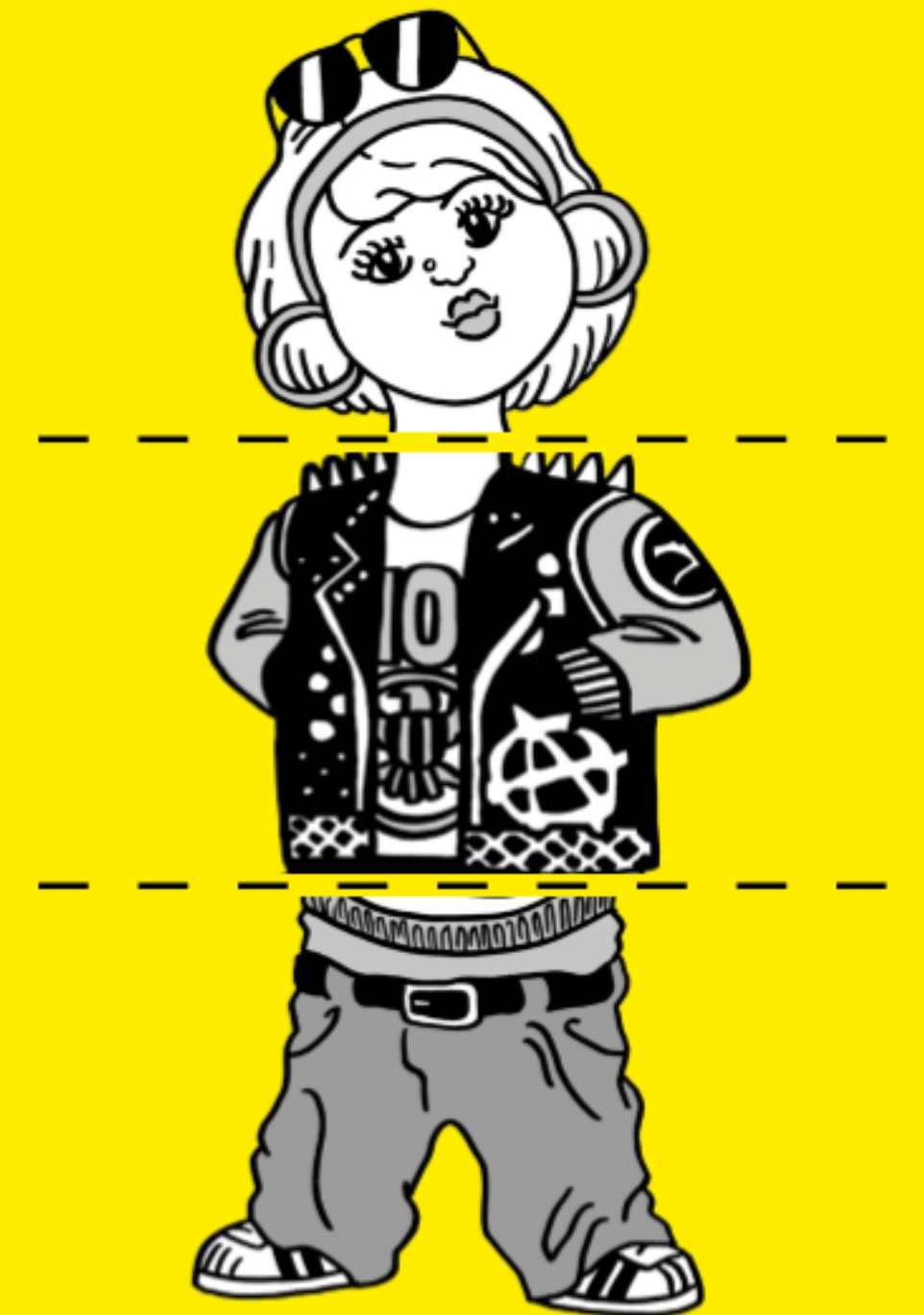
Viola - väkivallasta vapaaksi ry:n opas on suunnattu nuorten kanssa työskenteleville aikuisille. Oppaassa eri aihealueisiin jaoteltuja harjoitteita käytettäväksi nuorten kanssa seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallan ilmiöistä.

Lataa Mun rajat -opetusmateriaali

Amnesty Internationalin Suomen osaston opetusmateriaalin keskeinen viesti on, että seksuaalinen itsemääräämisoikeus on ihmisoikeus. Tavoitteena opettaa nuorta kunnioittamaan omia ja toisten nuorten oikeuksia.

MUN RAJAT

Nuorille suunnatut materiaalit & valtakunnalliset palvelut

Väestöliiton nuorten palvelut

[Lue asiantuntijoiden kirjoittamia tekstejä](#) murrosiästä, seksuaalisesta hyvinvoinnista ja ihmissuhteista. [Q&A](#)

[Seksuaalisuudesta nuorille](#) -palstalla vastataan 13–19-vuotiaiden nuorten lähettämiin viesteihin.

Maksuton [seksuaalineuvontachat](#) alle 20-vuotiaille.

[Lataa huoneentaulu seksuaalioikeuksista.](#)

SEKSUAALIOIKEUDET

1. OIKEUS OMAAN SEKSUAALISUUTEEN

Kuka saa nauttia seksistä? Pitääkö olla tietynlainen, että saa nauttia omasta sukupuolesta? Miltä tuntuu asua maassa, jossa seksuaalivähemmistöt on kielletty lailla?

2. OIKEUS TIETOOON SEKSUAALISUUDESTA

Millaista olisi elää maassa, jossa nuorille ei tarjota lainkaan seksuaalikasvatusta? Miten seksuaalikasvatus voisi tavoittaa ne, jotka eivät pääse kouluun? Saavatko kaikki tietoa seksuaalisuudesta, myös vähemmistöt kuten vammaiset?

3. OIKEUS SUOJELLA ITSEÄN JA TULLA SUOJELLUKSI

Miksi niin moni tyttö on naimisissa alaikäisenä? Mitä tarkoittaa sukulinten silvonta? Mitä on seksuaalinen häirintä? Onko nimittely väkivaltaa?

4. OIKEUS SEKSUAALITERVEYSPALVELUIHIN

Minkälainen on hyvä lääkäri? Mitä tarkoittaa luottamuksellisuus? Miten varmistetaan, että kaikki saavat ehkäisyä sitä halutessaan? Mitä tapahtuu, jos abortti on maassa lailla kielletty?

5. OIKEUS TASA-ARVOON JA SYRJIMÄTTÖMYYTEEN

Kenen ääni saa kuulua? Mistä löytää rohkeutta vastustaa epätasa-arvoisuutta? Voiko taiteen kautta vaikuttaa? Toimiiko politiikka?

6. OIKEUS YKSITYISYYTEEN

Kuka saa päättää, mitä kerrot seksuaalisuudestasi? Kuuluuko asiasi sukulaisillesi? Entä jos tarvitset esimerkiksi vamman takia apua päivittäisissä toiminnoissa? Mitä kannattaa postata nettiin?

7. OIKEUS VAIKUTTAA

Pelottaako sinua kävellä yksin kadulla, jos olet tyttö? Entä jos olet erinäköinen kuin muut? Voiko ihminen olla laitton? Minkälaiset parisuhteet maassasi sallitaan?

seksuaalioikeudet käsittävät laajasti seksuaalisuuteen liittyviä elämänalueita, eikä niille ole yhtä ainoaa määritelmää. esimerkiksi Kansainvälisellä perhesuunnittelujärjestöjen liitolla IPPF:llä ja Seksuaaliterveyden maailmanjärjestö WAS:lla on omat seksuaalioikeuksien julistuksensa. Myös Maailman terveysjärjestö WHO on määritellyt seksuaalioikeudet. Seksuaali- ja lisääntymisoikeudet mainitaan myös useissa kansainvälisissä toimintaohjelmissa ja sopimuksissa. Niiden edistäminen on tärkeää kestävä kehityksen saavuttamiseksi ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi.

[Katso lyhytelokuvat:](#)

[Yksittäistapaus.fi](#)

Yksittäistapaus-lyhytelokuvat tuovat esiin naisiin kohdistuvaa näkymätöntä vallankäyttöä niin yksityiselämässä kuin yhteiskunnassa. Tavoitteena on tarjota välineitä sukupuolittuneen vallankäytön ja seksuaalisen häirinnän käsittelyyn ja sanallistamiseen. Elokuviin käsittelyn tueksi on keskustelumateriaalit.

Tutustu Nuorten Exitin materiaaleihin

Tietoa omista rajoista sekä tukea tilanteissa, joissa omia rajoja on rikottu 13–29-vuotiaille. Sivulta löytyy mm. minivisa, blogi ja chat-palvelu.

Lue ohjeet: Hei nuori! Tiedätkö kuinka toimia turvallisesti verkossa?

Pelastakaa Lapset ry:n sivustolle on koottu ohjeita, siitä, miten toimia turvallisesti verkossa.

Nuortennetti

Mannerheimin lastensuojeluliitto ry:n nuorisotyön nettisivu. Sivulta löytyy tietoa ja apua esimerkiksi [seksuaaliseen häirintään ja hyväksikäyttöön](#) liittyvissä asioissa. [Huoli puheeksi!](#) [-lomake](#) helpottamaan vaikeista asioista keskustelua.

Lasten ja nuorten puhelin

Mannerheimin lastensuojeluliitto ry:n päivystävä puhelin, kirjepalvelu ja chat-palvelu lapsille ja nuorille.

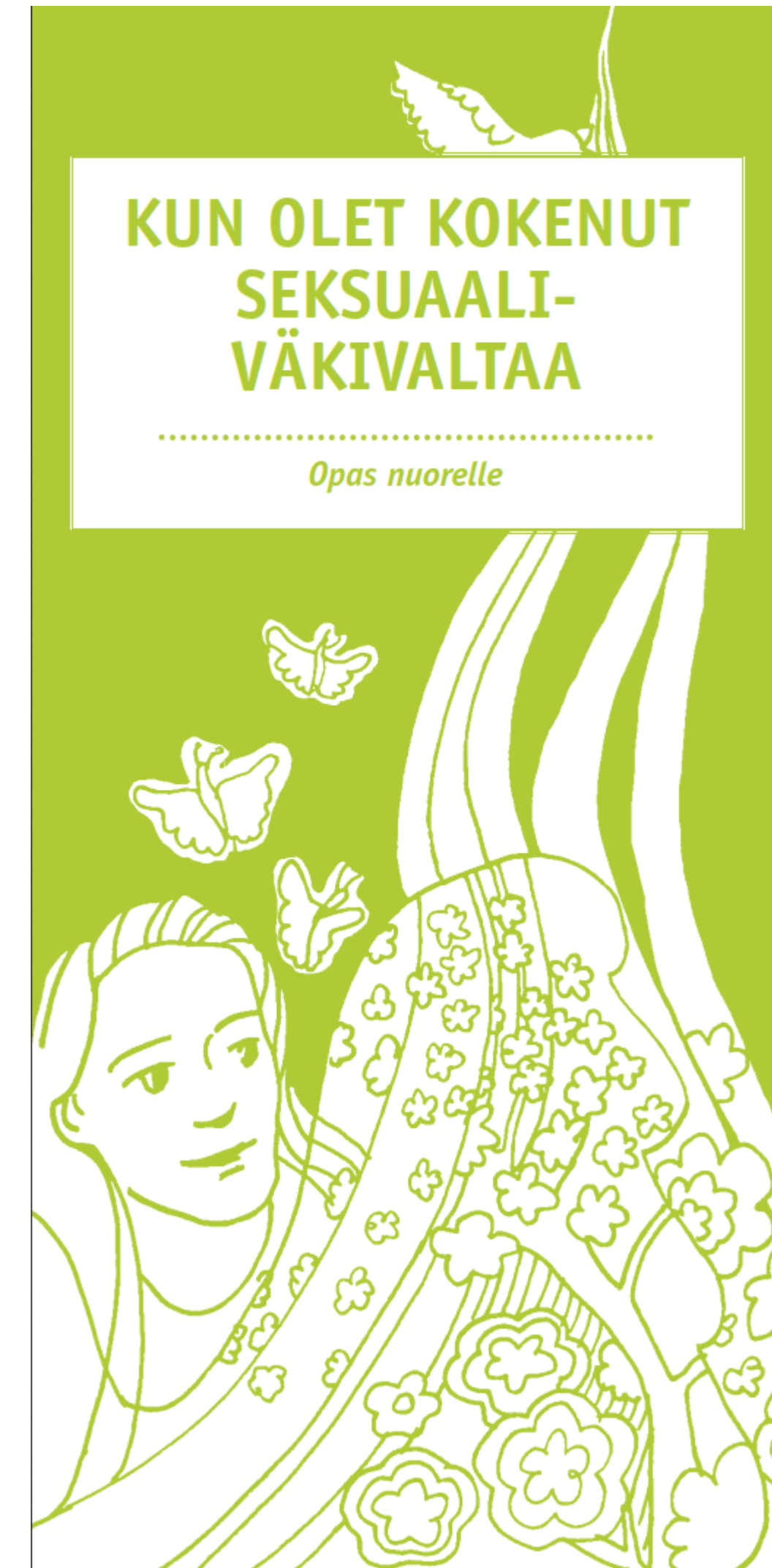

Tutustu [Justwearit.fi](https://www.justwearit.fi)-sivustoon

Hiv-säätiön ylläpitämä nuorten seksuaaliterveyteen liittyvä sivusto, jolta löytyy tietoa aiheesta, seksuaalineuvonta-chat ja nettiveuvonta.

Lataa opas: Kun olet kokenut seksuaaliväkivaltaa

Tyttöjen ja Poikien Talojen tuottama opas, jossa tietoa mm. seksuaaliväkivallasta, puhumisen tärkeydestä, kriisistä ja itsestä huolehtimisesta.

Tutustu tuki- ja kriisipalveluihin

Koordinaatin ylläpitämältä Nuorteneämä.fi-sivustolta löytyvät kootusti nuorille suunnatut palvelut kriisitilanteisiin. Sivulta löytyy myös tieto parhaillaan avoinna olevista chat-palveluista.

Sinua auttavat ja tukevat

Kun hätä on suuri, etkä tiedä, mistä saisit apua ja tukea juuri tässä ja nyt, nämä palvelut ja henkilöt auttavat sinua.

Tavoitat Groomingin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy nuorisotyössä -hankkeen työntekijät

Projektipäällikkö **Mika Pietilä**, p. 044 703 8216
Projektisuunnittelija **Merja-Maaria Oinas**,
p. 040 6641 852

Sähköpostiosoitteemme ovat muotoa
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Lisätiedot: [Koordinaatti.fi/grooming](https://koordinaatti.fi/grooming)

[Koordinaatti.fi](https://koordinaatti.fi) ■ [Nuorteneämä.fi](https://nuortenelama.fi) (Ungdomsliv.fi)

[Nuortenideat.fi](https://nuortenideat.fi) (Ungasidéer.fi)

[Nutitilastot.fi](https://nutitilastot.fi)

Postiosoitteemme on:

Oulun kaupunki / sivistys- ja kulttuuripalvelut
Koordinaatti
PL 17
90015 Oulun kaupunki

Käyntiosoitteemme on:

Oulu10, Torikatu 10, 3. krs
90100 Oulu

OULU

Opetus- ja
kulttuuriministeriön